

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОПОТЕЧА.

(Софієв.)

ПЕШТА.

Неделя

2. Апріліа 1844

Год. III.

СТАРАЦЬ БОЖА И ОРАЧИ.

Зоромъ ранн стараць Божа, на штаку се наслана;
 Лакимъ ходомъ упутисе, юшть да єдномъ провиди:
 Како момчадъ, деца млада, ныне ору, цепаю.
 Кадъ быаше на средъ поля, виђе младе ораче;
 Бож'ю помоћи нариче имъ, па се простре на земљу.
 Тадъ дозивѣ децу младу. „Ход'те амо мени сви!“
 Они бразде оставише, у руку га целую.
 „Одкудъ тако честныи Оче! башъ добро намъ
 доно садъ.
 „Доста смо те дома чули, гди насъ карашъ,
 светуешъ!

„Да намъ ніе добра радня, неурданъ посо савъ;
 „Дед' намъ кажи, како треба нову ныву орати!“ —
 Тада старый Божа рече: „Децо моя любезна!
 „Оно жито, кое сте вы досадъ у кошъ синали,
 „Пуно црногъ куколя є и изрода свакога.
 „Ако тако юште коју годину узсеете!
 „Текъ по єдно зрино гдигди бы ће чисте пшенице,
 „Преоте ће куколь владу, граора ће быти пунъ! —
 „Такогъ деци моя мила да колико стечете,
 „Зато опеть нећете вы, децы вашой стећи што! —
 „Залудъ пуна шака зрия, залудъ пунъ є такогъ
 кошъ,
 „Така рана нема цене, одъ нѣ горакъ лебацъ єсть! —
 „Дед' донесте мало зрия, да видимъ шта сасе!
 „Зато самъ вамъ доно амо! само пазте добро
 речь! —“

Тад' устаде младъ Добролюбъ, те донесе семена.
 Узе старацъ да промотри, па изводи саветъ имъ:
 „Кодъ тогъ деци моя мила, залудъ иука, знай и
 трудъ!

„Вишъ куколя препуну є, гра, изрода свакога!
 „А како ко што посее, таквый ће му быти плодъ!
 „Но вы, деци, семе пре нег' што у земљу баците,
 „Одъ куколя очистите, да остане жито текъ! —
 „Болѣ єдно зрино злата, него песка цео бродъ!
 „Болѣ шака чиста жита, негъ куколя цела дужъ!“

* * *

О Орачи Словства Србскогъ! чуйте саветъ Старца
 лепъ,
 Некъ Вамъ рука перо води, текъ на ползу Рода
 свогъ.

Д. А.

СПОМЕНЪ ПРОШЛОСТИ СРБСКЕ.

Елена є. Краљица Србска, супруга
 Стефана Уроша I-гъ, и Великогъ Краља
 Србскогъ, а мати Драгутина и Милутина,
 (који првый кадъ є свогъ отца Престола
 лишио 1272 године матери својой земљу
 Діоклеу одделю) у Діоклеи живила; после
 смрти свогъ супруга ова є пре смрти Мона-
 шескій Чинъ примила, но наскоро се за о-
 вимъ 1302 преставила.

Одъ ове богоугодне Краљице вечитый
 споменъ имамо, којегъ намъ Енгель у својој
 Историји овако описуе. *)

Одъ Елене Краљице има у Ц. Кр. Благайници Бечкой, једна часть честногъ Кр-
 ста; ова є у злату окована и на форму кр-

*) *Geschichte, von Serwien S. 232.* У Ранћевој Исто-
 рији ово се ненаоди.

sta съ четыръ драга камена. Пеячев, на стр. 215: „inadio, ex hac cruce pro rō more dominus Augustae particulam decerpī, obvolutamque serico, Principiū recens natis post baptismi solennia appendi.“ На злату є съ Курлскимъ словима надпись: „Овай є честный Крестъ Елена Кралыца Церкви Сопотянской св. Троице даровала. У нѣму є пета часть одь честногъ Креста, друго є све злато, и четыръ драга камена.

За дрво є 2000. перпера плаћено, а трѣха иляда за злато и драго каменъ дата.

„Ко бы се усудіо овай Крестъ, далъ отъ споменуте церкве, дати, или нѣга украсти, тогъ да Богъ и светый Крестъ убіе.

Ко є Крестъ Христовъ украво, тай нека га св. Троице цркви натрагъ врати; ако га неврати некъ га Богъ и светый Крестъ убіе.

Шта є єданъ перперъ? учимо изъ Синtheri Histor. Nuergost. cap. 8: „Fuit numus augeus, fertoni, seu quartaē parti marcas unius aequivalens; auri vero puri marca valuit 474 libras.“ Три иляде даклемъ Перпера чине 750 Марка, а ове су 355,000 фунтій важиле.

Вѣројатно ће быти, да є Елена Кралыца Крестъ овай, кадъ су ѹой супруга сарацинили, Сопотянской церкви поклонила.

Овай є Крестъ са украшайма (Klenodien). Србскогъ Деспота Георгіа Бранковића I. у Унгарію, после у Бечъ, донешенъ 1439 године.

У Кежмарку.

Аркадіј Г. Николић.

НАПОЛЕОНЪ И АДМИРАЛЬ БРЫКСЪ

(коначъ.)

Садъ се єданъ много отъ другихъ венїй превозъ, у коемъ се дванаестъ якій Веслара налазило, дотера. Наполеонъ найпр ускочи у нѣга; и самъ похійти преко бервна, кое є вмѣсто моста служило. „Да живи Царь!“ повыкну єдиногласно сви Гренадіри, кои за нѣмъ у два члана съ пушкомъ на рамену у найлѣпшемъ реду слѣ-

доваху. Они су ишли преко овогъ слабогъ моста безъ да су и найманѣ на язвену подъ ныювимъ ногама налазећусе пропасть мотрили. Сви су у превозу у онай мањь были кадъ се єданъ страховитый таласъ разбіо и Цара преліо, кои съ јдномъ ногомъ на краю превоза стоећи, укочено преда се гледаше, пакъ громогласно на весларе выкне: „На широко морѣ!“

Веслари упну се веслати, и яко се съ таласима борише; ал' не само да ни су могли таласе надвладати и напредъ ступати, него ий є замљано морѣ чешће о превозъ удараюћи и натрагъ одбјало.

— „Мы неидемо напредъ!“ рече Наполеонъ Корманошу, кои корманъ держаше. Потомъ окренувшице Весларима, выкне имъ: „Напредъ возите! Заръ не чуете крику и лелекъ ваше браће, кои се тамо доле са смртю боре? Морѣ се узбунило; морѣ се замљяло; али оно се може надвладати.“ У исто ово ока магновеніе наиће силанъ таласъ и отбацы превозъ сила натрагъ. Ово чинише се, као да є на рѣчи Цареве отговоръ Океана (моря) био. —

— „Ваше Величество,“ — рече Корманошъ, — „Морѣ се више не може задержати, нит' надвладати. Ваше Величество види, да сва наша напрезаня немогу ништа противъ таласа учинити. Ако смо мы на томе, да далъ идемо, то я не стоимъ више добаръ нити за избавленіе Вашегъ Величества, нити Ваши войника, — Наполеонъ окренесе и немичућисе гледи свое Гренадіјре съ тавнимъ погледомъ, кои су се єданъ узъ другогъ као свезано оружје притисли были. Онъ Корманошу само знакомъ отговори. Садъ легне Корманошъ на корманъ, притисне га, и тако превозъ окрене натрагъ. За нѣколико минута већь су кодъ брега были.

„Сви некъ изыђу на суво;“ — проговори Наполеонъ, и Гренадіјри поискачу на полѣ; па и Царь найпослѣ изыђе изъ превоза, кои євећь пунъ воде био. „Суво! суво!“ повтори онъ, „не мичесе подъ ногама вой-

ника! Оно не рости, нитъ се отвора; оно є привятелно; оно ће свагда за насть бой, и за нась побѣду имати!“ При овымъ рѣчма упутисе полагко къ своме шатору. Киша блоскомъ падаше; Наполеонъ є бью безъ шешира; єданъ послѣдний таласъ, кои є бью вѣй и силни отъ други, кадъ му є преко главе преліо, скинуо му є и шеширъ съ главе и са собомъ отнео.

Само се мало число избавити могло отъ оны, кои су се у страдаюћимъ топчіјскимъ шайкама налазили; и до сутра у ютру више отъ две стотине мертвы тѣлеса избацило є морѣ на брегъ. Тай данъ бью є жалостный данъ за Войническій станъ и за жителѣ града Булонѣ. Сви су вальда изъ града къ морю похітили, да тужно промотре, да се кои међу подављенимъ тѣлесама отъ ныовы рођака или пріягеля неналази. Сутра данъ џѣ є Наполеонъ на једну стѣну на морскомъ брегу налазећусе, и жалостнотавнимъ погледомъ мотріо є свакояке излупане и открушене комаде, кое таласи предъ нымъ гомилаше; пакъ изненада пружи преко главе руку своимъ Адютантима, кои су за нымъ нѣколико кораклии стояли, као да имъ вѣшто означити хтѣде; потомъ брзо имъ окренесе и јдномъ отъ ныи рекне:

— „Саварій, Видите, шта може она црна стварь, коју я по води пливати видимъ, быти; ніе ли човечія глава?“

Адютантъ оде ближе, пакъ добро мотрећи ју послѣ нѣколико минута проговори:

— „Я ю немогу, Ваше Величество, башъ добро разликовати; но ипакъ тако ми се представља, као да є войничкій патронташъ.“

— „Ніе можно.“ — рекне Царь; — „онъ ма да є и празанъ, не бы се могао тако дуго на води одржати да непотоне.“

У истый овай махъ преліе єданъ таласъ на брегъ, кои кадъ се поврати заостави на песку, и то близу Наполеоновы ногу, исту пре виђену црну стварь, коју є онъ пожелio узнать. Тако отма скочи на ноге, сагне се, да ју садъ сасвимъ испыта, шта є; пакъ чисто зачућено проговори: „Ахъ, ахъ! Я ни самъ ни помисlio, да ћу га о-

петь видити. . . То є бью нѣговъ шеширъ. Садъ се може помислити, у каковомъ га є станю саде Наполеонъ съ прстима подигао кои є вѣй бью као поквашеный сунђеръ. И кадъ га є полагко отресао, однесе га у рукама у свой шаторъ.

Б А С Н А

С М Р Т Ђ и С А Н Ђ.

Братеки загрѣни путоваху по свету Ангель сна и Ангель смрти. Вече дође, попнусе на єданъ брежуљакъ, гдји люди о-бытаваху, и ту се посаде. Једна умилна тишина прострласе свуда као коло, и сеоско вечерњѣ звонце умукнє. Тихо, и ћутећи, као што є обичай ныовъ, седили су обадва ова благодѣтелна Геніја човеческогъ рода у любезномъ објатију, а вѣй и ноћ се приближаваше. Тада Ангель сна дигнese отъ свогъ седалишта, и почне просипати зрна дремежа и почиваня, а вечерни ветрови носили су ѹј у домове селяна. Садъ обузме сладакъ санъ жителѣ тога села отъ старца, кои на штаки оди, пакъ до сисаюћегъ детета у колевки. Болестникъ заборави свою болю; жалостни свою скорбъ; сиротыня свою бригу. Све се очи заклопе. —

Садъ по совершеномъ дѣлу легне благодѣтельный Ангель спавана опеть поредъ свогъ невеселогъ брата. Кадъ се зора појви рекне онъ: онда ме люди съ радостномъ невинностю хвале као свога пріятеля и благодѣтеля! О како є сладко, невидимо и потайно добро творити! Како смо мы срећни невидими посланицы благога духа! Како є красно наше тихо званie! тако говораше дружелюбный Ангель сна и дремежа. Гледаше га Ангель смрти съ тихомъ горестију, и једна суза, као што ю безсмертни обычествују проливати, појвисе у нѣговомъ великомъ мрачномъ оку. Ахъ говораше онъ, зашто немогу и я као ты той благодарности участникъ быти и съ тобомъ се радовати. Мене светъ своимъ непріятелемъ и нарушиителемъ радости нариче! — — О мой любезный брате, отговара му Ангель сна, а заръ

неће сваки добаръ, кадъ се пробуди, у теби свога прателя и благодјетеля припознати, и тебе благодарствено благосиљати? Ни смо ли мы браћа и посланици једнога отца? — Овако је онъ говорио. — После ове бесѣде почело се око Ангела смрти разверавати и сјати, и јошти нѣжније садъ загришише се ова братска Геніја. Сам. М.

ВѢСТИ.

Субботица. На прошеше Г. Јоанна Вунка, овештије нашегъ Параха и Намѣтника, и на представљеніе Верховногъ наши Народны Школа Надзирателя Г. Евгенија отъ Гуровичъ, благоволило је Нјево ц. кр. Величество, нашъ Благоутробный Монархъ, горереченомъ Г. Јоанну Вунку, за нѣгове у Христіанской Науки, као Катихете, учинїне заслуге, средню златну Колайну съ пантљономъ всемилостивѣјше даровати. *)

РАДОСНО.

У Осеку ће до мало врѣмена завести и утемељити тамошњи Домолюбци једно Друштво за поспѣшество-

*) Видимо изъ овога, како нашъ Всемилостивѣјши Царъ и Кралъ заслуге нашегъ Народа цѣни, и у свакой прилици Особе заслужне у свою милость прими. Откуда слѣдуе, да ни једногъ П. Т. почитаемогъ наши школа Ревнителя, кои свойски настои, у пуной мѣри званју своме соотвѣтствовати, ова Царска Превысока Миљость мимоћи неће.

Отъ стране Издавателства препоручује се **Објавленіе** Г. Јоанна Бугарскогъ, Дипломат. Землемѣра, на издаванје Сербскогъ Земљвида (*Landkarte*) садашњегъ политичкогъ стана Сербіје, цѣлой Почитаемой Публики. Дѣло је ово важно и похвале достойно. Предчислити се на нѣга може овдѣ у Пешти како кодъ насъ, тако и кодъ Учредничества С. Н. Но-вина. Цѣна му је 2. фор. сребра, а съ фарбама јумніратъ съ 30. кр. више. Предисленіе трае до 1. Маја тек. лѣта.

Скоротечка излази у седмици 2 путъ, Четверкомъ и Недельомъ; цена му је како за овдашиј тако и за странине. Предисленник за полъ године 4 фор. у сребру. Предисленник може на свакој ц. кр. Пошти, и у Пешти кодъ Издавателя, у Бедемској улицы, (*Bastei Gasse Nro. 349.*)

Издавател Димитриј Јовановић.

У ПЕШТИ словима Баймоловимъ.

ванј Народнѣга Књижевства. Довољно је се веће на то и подписало, и намѣравају пре свега основати Читаоницу, које оскуђеванје досада се дубоко осећало. Мисао та, да имъ за Домовину само зато Свѣтъ немари, будући да подобни Забава нѣма, мора свакогъ Родолюбца разжалостити, а кѣоме равно и подстрекати да се томе недостатку доскочи. Они се надају, да ће ово Заведење обилнимъ плодомъ уродити, и Славонце къ живљму душевномъ животу пробудити,

(Даница)

ПОЛКА.

У Паризу је као изненада Славенска игра „Полка“ зовома, у моду дошла. Ова је игра Народно-Польска, и називасе у Паризу Польски Валцеръ. Она је тако друге модне игре угњѣтила, да је сви, и младо и старо, најрадије играју: нити су Учитељи играна кадгод је тако много ученика и ученица имали као садъ, кадъ право рећи, сви жеље Полку играти.

СМѢСИЦЕ

У Нев-Горку подигле су Госпоље за свой женски родъ једну Куглану, такођеръ и једно Равнителство Чтенја; а и то се веће уређује, да отворе једну Пивницу, у коју ће само Госпоље приступији имати, да се плюћи разна вина забављају и разговарају.

ПОПРАВЛЕЊЕ.

У печетанымъ Словима, који су Нјева Експедицја Господинъ Архиепископъ и Митрополитъ у Земальскомъ Народномъ Собору 4-га и 6-га Септемврија прош. год. у Бретислави (Пожуну) говорили, слѣдуюће типографичке погрешке увукле су се: као на страни 3. версти 3. виѣсто „auctissima Meiestas“ треба читати, *Sacratissima Maiestas*; на стр. 6. версти 14. виѣсто „ad rationem ipsam“ треба читати, *ad nationem ipsam*; а на стр. 8. версти 14. виѣсто „Mox propositum meum,“ треба читати, *Nos propositum meum*.